

la Biennale di Venezia

15. Mostra
Internazionale
di Architettura

Partecipazioni Nazionali

Pavilion of Cyprus
Περίπτερο της Κύπρου
15^η Διεθνής Έκθεση Αρχιτεκτονικής – La Biennale di Venezia
“Contested Fronts: Commoning Practices for Conflict Transformation”
(Επίμαχα Μέτωπα: «Από Κοινού» Πρακτικές Παραγωγής για τη Μεταμόρφωση των Συγκρούσεων)

Η πρόταση “*Contested Fronts*” (Επίμαχα Μέτωπα) αποτελεί μία διερεύνηση του ρόλου της αρχιτεκτονικής για «από κοινού» πρακτικές παραγωγής σε διεκδικούμενες περιοχές εξαιτίας εθνοτικών ή κοινωνικών παραγόντων. Εστιάζει στον ενεργό ρόλο των ad-hoc τεχνολογιών σχεδιασμού της αρχιτεκτονικής που συμβάλλουν στη μεταμόρφωση των συγκρούσεων προάγοντας τη συνύπαρξη διαδικασιών συμφιλίωσης και αστικής ανασυγκρότησης. Η πρόταση εισάγει τρία επίπεδα διερεύνησης των περιοχών όπου η αρχιτεκτονική διεκδικεί ενεργό ρόλο: το γεωπολιτικό, το αρχιτεκτονικό και της καθημερινής αστικής πολιτικής. Για να το επιτύχει, επικεντρώνεται στον ενεργό ρόλο της υλικής πλευράς και της χρήσης της ad-hoc τεχνολογίας, που ενισχύουν τη δημιουργία συλλογικοτήτων με μέλη που προέρχονται από περιοχές πέρα από τις διαχωριστικές γραμμές. Η ad-hoc τεχνολογία αφορά τα μέσα εμπλοκής του κοινού, τη χαρτογραφική αναπαράσταση και την οπτική επικοινωνία. Συμβάλλει στην διακριτική οργάνωση των φυσικών χώρων και των δράσεων.

Η πρόταση “*Contested Fronts*” είναι ανοιχτός κώδικας που ξεκινάει από την αρχειοθέτηση του έργου “Hands-on Famagusta” που διεξάγεται στην Κύπρο και πρόκειται για μία συλλογική πλατφόρμα με σκοπό τη συμφιλίωση μέσα από τη δημιουργία κοινών αστικών φαντασιακών χώρων, που υιοθετούνται από άτομα που προέρχονται και από τις δύο πλευρές της διαχωριστικής γραμμής στην Κύπρο. Το αρχείο “*Contested Fronts Open Source Archive*” (Αρχείο Ανοιχτού Κώδικα για τα Επίμαχα Μέτωπα) περιλαμβάνει διεθνείς πρακτικές, δίκτυα και παιδαγωγικά προγράμματα, τα οποία είναι συμπληρωματικά στο έργο “Hands-on Famagusta”, για να δημιουργήσουν μία αποφασιστική, κριτική μάζα αντίστασης στις κυρίαρχες τάσεις της μετα-συγκρουσιακής ανασυγκρότησης. Πραγματεύεται δύο σημαντικά ζητήματα που προκύπτουν από την περίπτωση της Αμμοχώστου: πρώτον, τη λειτουργία σε εχθρικά περιβάλλοντα όπου οι φορείς παράγουν αφηγήματα που στηρίζονται στη διάσπαση και, δεύτερον, την αντιμετώπιση των πραγματικών τάσεων των διαδικασιών της μετα-συγκρουσιακής ανασυγκρότησης με βάση είτε ιδιωτική ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας που προάγει τον διαχωρισμό ή τα ανελαστικά, γραφειοκρατικά σχέδια που εκπονούνται χωρίς διαφάνεια. Καμία από τις δύο περιπτώσεις δεν μπορεί να ενισχύσει τις «από κοινού» πρακτικές παραγωγής ή τη διαχείριση των διαρκώς μεταβαλλόμενων διεκδικούμενων αστικών περιβάλλοντων.

Το αρχείο “*Contested Fronts Open Source Archive*” (Αρχείο Ανοιχτού Κώδικα για Επίμαχα Μέτωπα) ξεκινά από την Αμμόχωστο και όχι από τη Λευκωσία, που είναι γνωστό ότι είναι χωρισμένη στα δύο, γιατί ίσως έτσι αποτραπεί η διάσπαση της Αμμοχώστου. Η Αμμόχωστος είναι μία παραθαλάσσια πόλη στην ανατολική άκρη του νησιού, βόρεια από την ουδέτερη στρατιωτική ζώνη του ΟΗΕ και ανατολικά μίας από τις βρετανικές βάσεις στο νησί. Οι κάτοικοι της Αμμοχώστου είναι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι. Όμως από τον πόλεμο του 1974 και μετά, δεν υπάρχουν πια Ελληνοκύπριοι στην περιοχή, οι οποίοι εκτοπίστηκαν στη νότια πλευρά του νησιού κατά τη διάρκεια

του πολέμου με την Τουρκία. Ο πληθυσμός στην Αμμόχωστο ήταν 38.960 κάτοικοι το 1973, εκ των οποίων 31.960 Ελληνοκύπριοι και 7.000 Τουρκοκύπριοι. Το 2011, ο πληθυσμός ήταν 37.939 κάτοικοι που αποτελούνταν από Τουρκοκύπριους (μερικοί εκ των οποίων εκτοπίστηκαν από το νότιο τμήμα του νησιού κατά τον πόλεμο του 1974) και εποίκους από την Τουρκία. Η Αμμόχωστος αποτελείται από πολλούς θύλακες με τον πιο γνωστό, την περιοχή φάντασμα της Αμμοχώστου που ελέγχει ο τουρκικός στρατός. Πρόκειται για μια εγκαταλελειμμένη αστική περιοχή που βρίσκεται σε μία όμορφη, αμμώδη ακτή και η οποία στέγαζε 30.000 Ελληνοκύπριους. Μία γαλλική/ενετική πόλη με τείχη βρίσκεται πιο βόρεια, πολύ κοντά στον θύλακα του πανεπιστημίου.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι στο πλαίσιο του Ομοσπονδιακού Κράτους στην Κύπρο, το νότιο μέρος της πόλης θα βρίσκεται υπό την κυριαρχία της Ελληνοκυπριακής συνιστούσας πολιτείας και το βόρειο υπό την τουρκοκυπριακή πολιτεία. Αυτό το σενάριο είναι μέρος των συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων του ΟΗΕ ανάμεσα στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων που προσπαθούν να επιτύχουν την συμφωνία με την ελπίδα να παραμείνει έξω η Τουρκία από το βόρειο μέρος του νησιού στο οποίο έχει τον συντριπτικό έλεγχο από το 1974. Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων, η ομάδα του έργου “Hands-on Famagusta” έχει ευαισθητοποιήσει το κοινό σχετικά με τους διαφορετικούς νοητικούς χάρτες που έχουν οι Ελληνοκύπριοι από τους Τουρκοκύπριους για την Αμμόχωστο και οι οποίοι είναι πιθανόν να οδηγήσουν στον διαχωρισμό της πόλης. Η ομάδα παρέχει εναλλακτικές επιλογές με στόχο μία ενιαία πόλη, επηρεάζοντας τον εν εξελίξει διάλογο για το μέλλον της πόλης στη διαχωριστική γραμμή. Το έργο “Hands-on Famagusta” δομείται γύρω από μία διαδραστική, ψηφιακή πλατφόρμα (www.handsonfamagusta.org), εργαστήρια στρογγυλής τραπέζης και ένα φυσικό, φορητό μοντέλο της πόλης. Η διαδραστική διαδικτυακή πλατφόρμα φιλοξενεί ένα έξυπνο αρχείο το οποίο προάγει τα κοινά μίας ενιαίας Αμμοχώστου εισάγοντας έναν παιγνιώδη τρόπο για την ανταλλαγή σχεδιαστικών γνώσεων. Εισάγει τρόπους συμφιλώσης βαθιά στις πιθανές διαδικασίες αστικής ανασυγκρότησης.

Το αρχείο “Contested Fronts Open Source Archive” βασίζεται στη μεθοδολογική προσέγγιση του έργου “Hands-on Famagusta” για να καταστήσει κατανοητές τρεις διαδικασίες που βρίσκονται πίσω από τις «από κοινού» πρακτικές παραγωγής για τη μεταμόρφωση της σύγκρουσης. Οι τρεις διαδικασίες είναι τα οργανωτικά τμήματα της έκθεσης στο Palazzo Malipiero, όπου η ad-hoc τεχνολογία του “Hands-on Famagusta” υπάρχει και ως αρχείο και ως έκθεμα, σε συνδυασμό με το έργο των διεθνών συμμετοχών.

Η πρώτη διαδικασία ονομάζεται “Counter-mapping” (Χαρτογράφηση ενάντια στα κυρίαρχα αφηγήματα) και αφορά τη χρήση της χαρτογράφησης για τον προβληματισμό της κοινωνίας των πολιτών σε σχέση με τις κυρίαρχες διαχωριστικές νοητικές γεωγραφίες. Η ομάδα “Build-up” που στοχεύει στο κτίσιμο της ειρήνης και δραστηριοποιείται σε ζώνες συγκρούσεων εντάσσεται σε αυτή τη διαδικασία. Επίσης, το δίκτυο “Archis Interventions SEE” εμπλουτίζει αυτή τη διαδικασία με ένα δίκτυο ανεξάρτητων αστικών πρωτοβουλιών στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Η δεύτερη διαδικασία ονομάζεται “Creating Thresholds” (Δημιουργώντας το Κατώφλι) και αφορά πρακτικές ανταλλαγής μεταξύ απομονωμένων αστικών περιοχών και των κατοίκων τους, μεταμορφώνοντας τα όρια σε ζωντανά κατώφλια, ενθαρρύνοντας το άνοιγμα των αστικών θυλάκων στα κοινά της πόλης. Το έργο του “Institute of Threshold” εντάσσεται σε αυτή τη διαδικασία, διερευνώντας τις γεωπολιτικές αρχιτεκτονικές της γειτονίας στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Η εκπαιδευτική έρευνα-δράση “Passages” (Περάσματα) που ασχολείται με τους χώρους περιορισμένης κινητικότητας με τη διενέργεια διαγωνισμών στην αρχιτεκτονική, τον σχεδιασμό και τις ταινίες μικρού μήκους είναι επίσης μέρος αυτής της διαδικασίας. Η τρίτη διαδικασία ονομάζεται “Introducing Urban Controversies” (Εισάγοντας αστικές αντιπαραθέσεις) και αφορά την ανάδειξη της θετικής πλευράς της σύγκρουσης μέσα στη δημιουργία των αρχιτεκτονικών και αστικών έργων όπου οι αστικοί παράγοντες βρίσκονται σε διαρκή αναθεώρηση των συμμαχιών τους και σε διαμάχη γύρω από τις αντικρουόμενες προτεραιότητες τους. Το παιδαγωγικό και ερευνητικό πρόγραμμα “Mapping Controversies” (Χαρτογραφώντας τις αντιπαραθέσεις), αντιμετωπίζοντας τη Θεωρία Φορέα-Δικτύου στην αρχιτεκτονική (Actors Networks), είναι μέρος αυτής της ενότητας. Η ομάδα “City Repair” που εστιάζεται στις αστικές μεταμορφώσεις του Μπέλφαστ ανήκει επίσης σε αυτή τη διαδικασία.

Κείμενο του Σωκράτη Στρατή

Επίτροπος: Πέτρος Δυμιώτης, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, **Αναπληρώτρια Επίτροπος:** Εσπερία Ηλιάδου.

Επιμελητής: Σωκράτης Στρατής, Ph.D. Αρχιτέκτονας, Πολεοδόμος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Συμμετοχές: Έργο “*The Hands-on Famagusta*” των “AA&U for Architecture, Art and Urbanism”, “Imaginary Famagusta”, “Laboratory of Urbanism University of Cyprus” (L.U2.CY). *Διεθνείς συμμετοχές:* “Archis Interventions SEE”, “Build Up”, “City Reparo”, “Institute of Threshold”, “Mapping Controversies”, “Passages”.

Συνεργασίες: “AA&U For Architecture Art and Urbanism”, “Imaginary Famagusta”, “Laboratory of Urbanism, University of Cyprus” (L.U2.CY): Αγγελική Κουτσοδημητροπούλου- αρχιτέκτονας, Χρυσάνθη Κωνσταντίνου- αρχιτέκτονας, urban designer, Emre Akbil-αρχιτέκτονας, Senior Lecturer, Esra Can Akbil-αρχιτέκτονας, Senior Instructor, Maria Loizidou, εικαστικός, Munevver Ozgur-αρχιτέκτονας, Επίκουρη Καθηγήτρια. Αντρέας Πέτρου-φωτισμός, Μαρίνα Κωνσταντινίδου- film footage, Light Black-web development, Studio Folder-γραφίστες. **Υποστήριξη:** Λάρα Αννα Scharf, Ελευθερία Ξερού, Bertug Ozarisooy, Νάσια Παντελίδου, Αντιγόνη Χρυσοστόμου, Cansu Denizhan, Αναστασία Δημητρίου, Ελένη Νικολάου, Ελενα Καπακιώτου.

Οργανωτές: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μαζί με το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου

Χορηγοί: Πανεπιστήμιο Κύπρου, ΣΕΜΗΕΚ, Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, Τράπεζα Κύπρου, Rotary Clubs Αμμοχώστου και Λευκωσία-Σαλαμίνα

Κύριοι Χορηγοί Επικοινωνίας: Φιλελεύθερος, Cyprus Weekly

Υποστηρικτές: Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου, ClimaCare Engineering Ltd, Σύλλογος Αποφοίτων και Φίλων Ελλ. Γυμνασίων Αμμοχώστου, Caramondani Desalination Plants Ltd, Waternet Ltd, Φάνος Επιφανείου Ltd, Metaxas Compuplanet Ltd, Αντρέας και Αλεξάνδρα Μάτση, Ελευθέριος Μοντάνιος.

Επικοινωνία: Σωκράτης Στρατής, email: stratiss@ucy.ac.cy. Τηλ.: 0035799497807, 0035722665243 – Εσπερία Ηλιάδου email: hesperia.iliad@gmail.com, τηλ.: 00393454131665, www.contestedfronts.org

Χώρος έκθεσης: *Palazzo Malipiero, San Marco 3198 (Campo San Samuele) 30124 Βενετία*